

Capítol 12

L'última aventura d'en Pere Saputo com a tuno

Braulio Foz:

- Quina llàstima, estimat lector!

En l'època que en Pere Saputo era estudiant de la tuna, no hi havia **taquígrafs**.

Un taquígraf podria haver escrit els divertits discursos d'en Pere i el seu company tuno a la festa de casa del Senyor Sever.

Els **taquígrafs** són persones que escrivien molt ràpid. El treball d'una persona taquígrafa era escriure ràpid el que escoltava d'un discurs.

D'aquesta manera, estimat lector, podries haver-los llegit en aquest llibre i valorar si et feien gràcia o no et semblaven divertits.

Ja saps... els temps canvien.

Les coses que en una època són divertides, potser que no siguin divertides en una altra època.

Bé, jo crec que els discursos d'en Pere Saputo són divertits en qualsevol època.

Jo sé algunes coses que va dir a la casa del Senyor Sever, perquè he investigat molt.

En un discurs, en Pere es burlava d'algunes dones que tenien discapacitat.

En un altre discurs va parlar de la forma de pensar de les cunyades, nores i sogres.

Braulio Foz:

- La gent reia molt,
però jo crec que en Pere era molt jove
i no sabia molt bé del que parlava.
Però bé, jo dic el que m'han dit.
Tu, estimat lector, creu-te el que vulguis.

Vinga, seguim amb la història!

En Pere i els tunos van viatjar per molts pobles.
A tots els pobles tocaven música
i feien riure als veïns i veïnes.
Cap poble volia que s'anessin,
però els tunos, al final, seguien el seu camí.

Entre poble i poble,
recordaven les aventures en alguns d'ells.
Als pobles grans es quedaven 7 o 8 dies.

A Barbastro es van quedar 8 dies
i en Pere va tornar a veure a l'Antònia.
L'Antònia era la noia que el va despertar sota un pont.
L'Antònia no reconeixia a en Pere vestit de tuno.

Una nit en Pere va fer un discurs molt graciós.
Una part del seu discurs anava dedicat a la noia Antònia.
En Pere ho deia en veu alta mentre la mirava als ulls:

Cisquet (Pere Saputo):

- Les dones que es diuen Petra, són **docilillas** i molt religioses. I les que es diuen Antònia, són llestes i gracioses.

Docilillas és el diminutiu de dòcils que són persones que fan les coses que les manen sense protestar.

L'Antònia reia molt com la resta de la gent, però seguia sense reconèixer a en Pere.

L'aventura de Sieso era la més divertida.

Un dia van passar per **Sieso d'Osca**, un poble a prop de Casbàs.

A Sieso hi havia un **escrivà** molt ric i molt religiós.

Era tan religiós que anava a missa tots els dies,

dejunava els divendres i els dissabtes,

es confessava els primers diumenges de cada mes

i es va casar amb 6 dones pobres,

a les que va regalar riqueses.

Un **escrivà** era una persona que el seu treball era copiar o escriure documents.

Dejunar és deixar de menjar i beure de forma voluntària.

L'escrivà tenia una filla que es va escapar del poble.

Es va escapar dos dies després de veure als tunos.

La filla es va disfressar d'home, li va agafar diners al seu pare

i sortir corrent a **Pedra Pertusa**.

Pedra Pertusa era el poble al que se'n van anar als tunos després de passar per Sieso.

La noia vestida d'home va trobar als tunos i els va dir:

Filla de l'escrivà (vestida d'home):

- Estudiants de la tuna,
he vingut fins aquí per recórrer el món amb vosaltres.
Soc la filla de l'escrivà de Sieso.
Porto diners i vaig vestida d'home
perquè que no em reconeugin.

Els tunos es van quedar sorpresos.
No els semblava bona idea i li ho van dir.
Però la noia insistia en quedar-se.
Al final, van acceptar a la filla de l'escrivà.

La filla de l'escrivà va estar 8 dies acompanyant als tunos.
El dia 8, en Pere va convèncer a la noia
perquè tornés amb el seu pare a Sieso.

Cisquet (Pere Saputo):

- Has de tornar a Sieso.
El teu pare estarà molt preocupat per a tu.

Al dia següent, en Pere va acompanyar a la noia a Sieso.
Quan van arribar a la casa de l'escrivà,
En Pere va entrar amb la noia i li va dir al pare:

Cisquet (Pere Saputo):

- Senyor escrivà, li porto a la seva filla.
Està sana i salva i no ha gastat ni un **morabatí**.
Els meus companys i jo
no li hem deixat gastar diners.

Un **morabatí** era una de les monedes que se utilitzaven a Espanya fa temps.

El que ha fet la seva filla és una entremaliadura.

Una mainaderia.

No li tingui en compte i no s'enfadi.

Encara crec que hauria casar-la com més aviat millor.

En Pere diu aquesta frase perquè creu que, si la filla es casa amb un home, farà menys entremaliadures.

L'escrivà estava molt enfadat.

Va prémer els punys, va mirar al cel i va cridar de ràbia i dolor.

Escrivà:

- Arrrrggggghhhh!

Va mirar a la seva filla amb odi.

Semblava que la volia matar.

Estava a punt d'anar a buscar la seva filla

però en Pere va tornar a parlar

per intentar calmar a l'escrivà.

Cisquet (Pere Saputo):

- Senyor, els meus companys i jo sabem que el que ha fet la seva filla li dona molta vergonya i **dóna mala imatge** a la seva família.

No es preocupi per nosaltres.

No direm mai res.

Guardarem el secret del que ha passat.

Donar mala imatge significa quedar malament davant de les altres persones.

L'escrivà a l'escoltar això es va calmar.

Al final, pare i filla es van perdonar

i en Pere va tornar amb els seus companys.

Amb el pas del temps, la gent de Sieso contava la història de la filla de l'escrivà diferent al que de debò va passar.

Els veïns i veïnes de Sieso

deïen que a la filla de l'escrivà

l'havien **raptat** els estudiants de la tuna.

Hi havien moltes històries i aventures més.

Va ser un estiu molt bo pels tunos,

perquè s'ho van passar molt bé i van guanyar molts diners.

Però l'estiu s'acabava

i van decidir tenir una reunió per parlar.

Raptar és emportar-se a algú en contra de la seva voluntat o per la força.

Tuno 1:

- Companys, l'estiu està a punt d'acabar.
Sabeu que, en poc temps, tenim que tornar a l'escola.
Cal seguir amb els nostres estudis.

Tuno 4:

- És veritat.
I jo vull veure a la meva família abans de tornar a l'escola.

Tuno 3:

- Sí, jo també.
M'agradaria estar amb la meva família abans de tornar als estudis.

Tuno 1:

- Bé, doncs cal decidir què fem ara.
Tornarem a les nostres cases ja?

Tots van respondre que sí.

Tuno 2:

- Què us sembla tornar al poble del Senyor Sever?
Està una mica lluny de les nostres cases
i tenim que donar una bona **volta**,
però es van portar molt bé amb nosaltres.

Donar una volta
significa anar a un lloc
pel camí més llarg.

A tots els va semblar una bona idea.

Tuno 4:

- Bé, ara anem a veure tot el que hem guanyat.

Els tunos van comptar tots els diners que havien guanyat durant aquell estiu.

Tenien més de 800 **lliures jaqueses**.

Cada tuno, inclòs en Pere, va rebre 136 lliures jaqueses.

Un **barranc** és una zona de terra i pedres en la que hi ha perill de despreniments.

La **lliura jaquesa** era una de les monedes que s'utilitzaven llavors.

Cisquet (Pere Saputo):

- No vinc d'una família rica, però no necessito aquesta **misèria**.
Li dono a qui més la necessiti.

Quan diem que aquell diners és una **misèria**, vol dir que és poc diners.

Tuno 4:

- Cisquet, no ho entens.
Aquells diners els has guanyat amb molta alegria.
Quan et gastis aquells diners, te'n recordaràs de nosaltres.

Al final, en Pere va acceptar els diners mentre es reia pel comentari.

Després de parlar, els tunos van seguir el seu camí.

Passat una bona estona, en Pere es va desviar del camí cap a un **barranc** que estaven creuant.

Cisquet (Pere Saputo):

- Companys, abans de seguir, vaig a tocar la viola i el violí perquè gaudiu.

En Pere va tocar els dos instruments com un gran professional.
Els seus companys estaven impressionants.

En Pere encara no havia tocat aquells instruments davant dels seus companys, perquè no havia fet falta. Però en Pere volia demostrar que era un bon músic.

Durant l'estiu, en Pere havia ensenyat als seus companys a tocar millor alguns instruments.
Gràcies a en Pere, la música dels tunos sonava molt bé.

Quan en Pere va acabar de tocar, els seus companys el van aplaudir. A l'estona, van seguir caminant al poble del Senyor Sever, per no arribar molt tard.

S'estava fent de nit i els tunos estaven a prop del poble. De cop i volta, van escoltar un soroll a la llunyania. Semblaven dues espases xocant-se.

Cisquet (Pere Saputo):

- Anem a veure.

Els tunos van seguir el soroll i es van **topar** amb dos cavallers barallant-se. Els cavallers es barallaven tan concentrats que no van veure arribar als tunos. Es barallaven amb molta fúria i violència.

Topar-se amb algú és trobar-se amb algú.

En Pere va agafar un pal gran que hi havia pel terra,
es va apropar als cavallers i els va dir:

Cisquet (Pere Saputo):

- Senyors!
Que pari la lluita!

Els cavallers, a l'escoltar en Pere i veure 5 joves al seu voltant,
van deixar de barallar.

Cisquet (Pere Saputo):

- Senyors, lluiteu molt malament.
Sembleu feres.
Una lluita amb honor no es fa així.
Falten els testimonis i els jutges.

Jo sóc home de lletres,

però entenc les **lleis del duel**
i dic que aquesta baralla no val!

Sou cavallers i no heu de lluitar així.
Si algú no està d'acord amb el que dic
que aixequi la seva espasa i lluiti contra mi.

Cisquet (Pere Saputo):

- Jo lluitaré per la llei i la justícia.
Vosaltres lluitareu per ser els més ferotges,
però no els més nobles.

En aquesta frase en Pere Saputo vol dir que és un home que coneix les regles per llegir i escriure.

Quan dues persones lluitaven tenien que respectar unes normes que es deien les lleis del duel. Un duel és una baralla entre dues persones.

Cavaller 1:

- Jo no puc deixar de barallar perquè soc **el que ha estat desafiat.**

Cavaller 2:

Està bé, no lluitarem més.
Aquest jove tuno m'ha convençut.
Demà seguirem lluitant.

En un duel hi ha una persona que desafia a una altra persona. La persona que és desafiada i accepta el duel no pot deixar de barallar segons las lleis del duel.

Cisquet (Pere Saputo):

- Molt bé.
Us demano als dos, cavallers,
que ens acompanyeu al poble.

Els dos cavallers, amb els tunos,
van entrar junts al poble mentre parlaven.

Cisquet (Pere Saputo):

- Es pot saber perquè lluiteu?

Cavaller 2:

- Lluitàvem per una dona que ens agrada a tots dos.
És la dona més bonica del món.

Cavaller 1:

- Si. És bonica.
Però en realitat no ens estima a cap del dos.
Jo no l'entretinc, no li faig gràcia...

Cavaller 2:

- És veritat...
Jo li regalo coses i sembla que li molesto.

Cisquet (Pere Saputo):

- Però si la dona no estima a ningú,
perquè lluitàveu entre vosaltres?

És igual qui guanyi a la lluita,
perquè la dona us rebutjarà igual.

Cavaller 1:

- És que no suporto que aquella dona
miri altres homes i els convidi a casa seva.

És una dona tan bella,
que els dos ens ofèn que ella estigui amb altres homes.

Cavaller 1:

- **Perquè ho sàpigues, senyor tuno,
aquella dona és un sol més bonic
que el sol que hi ha al cel.**

**Aquella dona és una lluna més brillant,
que la lluna de cada nit.**

**Aquella dona és l'estrella
que aconsegueix enfosquir a les altres estrelles.**

Es un àngel únic al món.

En aquesta part, el cavaller descriu a la dona que li agrada d'una manera poètica. Diu coses molt boniques de la dona utilitzant elements de la natura.

Quan el cavaller va deixar de parlar,
En Pere va començar a riure molt.
A en Pere li feia gràcia tot el que deien d'aquella dona,
perquè **intuïa** que aquella dona era Morfina.

Intuir és saber alguna cosa sense estar segur del tot.

En Pere sabia que Morfina només l'estimava a ell.
Per això es reia dels pobres cavallers,
que no tenien res a fer
per aconseguir l'amor de Morfina.

Però en Pere no va dir res i van entrar al poble.
Els cavallers se'n van anar a dormir
i els tunos van anar a la posada pública .

En arribar a la plaça, van veure a diversos soldats
que estaven fent guàrdia.
Els tunos, que volien dormir,
van entrar **sigil·losos** en silenci,
perquè ningú se n'adonés de que havien arribat.

Sigil·lós significa sense fer molt soroll i passant desapercebut.

Però algun soldat els va reconèixer
i se'n va adonar de que eren els músics d'aquell estiu.
Va començar a parlar amb els altres soldats.
Al cap d'una estona, la **notícia va volar pel poble.**

Aquesta expressió significa que tots els veïns sabien que estaven els tunos al poble perquè se contaven la notícia entre ells.

Abans de començar a sopar,
els tunos van veure que la plaça estava plena de persones
que esperaven veure'ls.

Van sortir els tunos a saludar i una veïna els va dir:

Veïna 1:

- El Senyor Sever vol que aneu a casa seva.

Els tunos encara estaven cansats,
van acceptar la proposta i van anar a casa del Senyor Sever.

En arribar, la família del Senyor Sever no va reconèixer a en Pere
fins que va saludar.

En Pere havia canviat molt
Des de l'última vegada que va estar al poble.

Ara en Pere estava molt bru, més prim i més alt.
Semblava més baronívol perquè s'havia deixat bigoti i masclet
i vestia amb roba més fresca pels mesos d'estiu.

Fins i tot Morfina va dubtar al veure a en Pere.
I això que Morfina l'estimava molt
i el tenia sempre en els seus pensaments.
En Pere va sopar aquella a casa del Senyor Sever.

Braulio Foz:

- Quina alegria per a Morfina!
Anava a sopar amb el seu estimat Pere.

Quina alegria per a en Pere!
Veia de nou a Morfina.

Al sopar estaven en Pere, el Senyor Sever, Marieta,
Morfina i el Senyor Vicenç, el germà de Morfina.

El Senyor Vicenç no va estar la primera vegada
que els tunos van passar pel poble.

Els veïns l'havien explicat al Senyor Vicenç
que ho havien passat molt bé amb els tunos.

Senyor Vicenç tenia moltes ganes de conèixer a en Pere
i els seus companys tunos.

Senyor Vicenç:

- Avui també hi haurà ball per a tota la gent del poble?

Cisquet (Pere Saputo):

- Avui només hi haurà música per a les persones que vinguin.

Senyor Vicenç:

- Oh! I això per què?

Cisquet (Pere Saputo):

- No t'ho puc dir.
És per un secret.
Però, tranquil, no és res dolent
i no té a veure amb la teva família.

En Pere Saputo li va dir això al Senyor Vicenç,
perquè no volia que convidessin a casa a ningú del poble.
Sobretot no volia veure a els cavallers
que es barallaven per Morfina.

El Senyor Vicenç va sortir a la porta de casa
amb els veïns i veïnes que estaven a la plaça esperant.

Senyor Vicenç:

- Estimats veïns, avui no hi ha ball, només hi ha música .

La gent va marxar de la plaça,
Excepte unes poques persones que el Senyor Vicenç va convidar
a escoltar música a casa.
Dues d'aquelles persones eren els cavallers.

Totes les persones convidades van saludar al Senyor Sever,
Marieta i a Morfina, que estava al costat d'en Pere.

Braulio Foz:

- Quina sorpresa es van emportar els cavallers quan van saludar a Morfina i van veure a en Pere al seu costat!

Pobrets...

Morfina era molt feliç al costat d'en Pere.

I Don Severo era molt amable amb en Pere!

**Els cavallers van comprendre que no tenien res a fer.
Els dos cavallers es van fer amics i van nomenar a en Pere Saputo com el guanyador de l'amor de Morfina.**

Aquest paràgraf vol dir que els cavallers van entendre que Morfina estimava molt més a en Pere que a ells dos. Per això els cavallers no podien competir amb Pere.

Paquito (Pere Saputo):

- Senyor Sever.
Si li sembla bé, podem començar la nit amb el llançament de persones, com si fossin barrons.

Després tocaré el violí

I dedicaré la meva música a la seva filla, Morfina.

Senyor Sever:

- Sí, Cisquet.
Em sembla bé.

Quan van passar totes les persones convidades,
en Pere va començar a agafar els seus companys
i a llençar-los pels aires per demostrar la seva força.

Totes els veïns i veïnes es reien.
Senyor Sever estava molt content.
Morfina estava encantada amb en Pere
i Marieta estava sorpresa:

Marieta:

- **Aquest noi és d'acer temperat!**

En aquesta expressió, Marieta vol dir que en Pere és una persona molt forta.

El Senyor Vicenç era la persona que millor s'ho estava passant.

Senyor Vicenç:

- Quina força tens, Cisquet!
Ho veig, però segueixo sense creure-ho.

Cisquet, per creure el que has fet,
he de veure una altra vegada,
com llances pels aires als teus companys.

En Pere va tornar a llançar pels aires
a tots als seus companys de la tuna.
En Pere els va llançar amb més força i van arribar molt més lluny.

En Pere va llançar a l'últim dels seus companys,
que va donar una pirueta a l'aire abans de caure de peu al terra.
La gent va aplaudir amb moltes ganes.

Senyor Vicenç:

- Està bé, està bé.
Ara veig que ets molt fort, Cisquet.
Llances molt lluny als teus companys.
Però crec que arriben tan lluny
perquè tens ales secretes per volar.

Cisquet, agafa'm a mi i llença'm pels aires.
A veure si volo i arribo tan lluny.

En Pere va agafar al Senyor Vicenç
i el va aixecar del terra per llençar-lo pels aires.
Però abans que en Pere el llancés, el Senyor Vicenç li va dir:

Senyor Vicenç:

- Prou, prou!
No fa falta que em llencis pels aires.
Ets un home amb molta força, no tinc dubtes.

En Pere va baixar al terra al Senyor Vicenç,
que va tocar els braços d'en Pere per comprovar si eren d'acer
com deia la seva mare.

Després de l'espectacle d'en Pere,
els tunos van descansar una mica.
Després, en Pere va agafar el violí
i, abans de tocar, va dir a tothom:

Cisquet (Pere Saputo):

- Vaig a dedicar la meva música a Morfina, filla del Senyor Sever.

Aquesta música que vaig a tocar,
conta la història del nostre amor.

Té tres parts diferents:

La primera part explica la primera vegada
que Morfina i jo ens vam veure.

La segona part tracta del nostre comiat
i la tristesa i pena que sentim.

I la tercera i última part,
té a veure amb el nostre retrobament
i l'alegria de tornar a veure'ns.

Quan en Pere va acabar de parlar, només va haver-hi silenci.
Llavors, en Pere va començar a tocar música.

Braulio Foz:

- Què bé va tocar en Pere!

Tothom va entendre el llenguatge de la música.

Quan en Pere va tocar música alegre
per expressar la primera trobada entre ell i Morfina,
la gent sentia aquesta alegria.

Aquesta expressió vol dir que el públic es va emocionar amb la música que tocava en Pere.

Braulio Foz:

- Va començar a tocar una melodia trista,
a la part del comiat de Morfina,
i la sala semblava una reunió de morts.
Tota la gent estava quieta y en silenci.
Algunes persones fins i tot van plorar.

Però, al tocar la tercera part,
la gent tornava a sentir l'alegria
amb una melodia més animada.

Tothom va poder veure que en Pere
era molt bo tocant el violí.

Després de tocar el violí, en Pere va agafar la viola.
Va tocar diverses **sonates** que havia inventat.
Totes les persones del públic van aplaudir a en Pere.

Una **sonata** és un tipus
d'obra musical.

Per últim, la resta dels tunos van agafar els seus instruments
i van començar a tocar amb en Pere.
Van estar tocant música fins que va acabar la festa.

Tuno 3:

- Fins aquí la festa per avui.
Ara tenim que anar-nos.
L'estiu s'està acabant
i tenim que tornar a estudiar.

Senyor Sever:

- Ara, de nit, no us anireu!
Dormireu aquí a casa meva i demà us aneu.

Tuno 3:

- Està bé Senyor Sever.
Avui no ens anem.
Dormirem aquí i demà ens anirem.

Senyor Vicenç:

- No, no.
Avui no us podeu anar... I demà tampoc!

El Senyor Vicenç volia que els tunos
es quedessin més dies al poble,
perquè s'ho havia passat molt bé
i volia repetir la festa un altre dia.
Tots els convidats van marxar
i els tunos es van anar a dormir.

L'endemà, molt d'hora,
el Senyor Vicenç va pujar a l'habitació dels tunos.

Senyor Vicenç:

- Si us plau, no us marxeu del poble!
Us ho prego! Us ho suplico!

Tuno 2:

- Ho sentim Senyor Vicenç,
però tenim que tornar a casa i als nostres estudis.

Senyor Vicenç:

- Només us demano que toqueu una nit més.
Vull convidar a una noia que m'agrada
i amb la vostra música i ball, la deixaré impressionada.

Tuno 1:

- Està bé... Però només aquesta nit.

Senyor Vicenç:

- Què bé!
Vinga, vestiu-vos i veniu a esmorzar.

Els tunos es van vestir i van baixar a esmorzar.

A la tarda, es van preparar pel ball.

Aquella nit, mentre la gent ballava,

una minyona va escoltar una conversa a la taula del Senyor Sever.

Senyor Sever:

- Marieta, estimada meva,
hauríem de lliurar a la nostra filla
al tuno que es diu Cisquet.

Fa molts anys, els pares de famílies nobles podien triar les parelles dels seus fills pels diners o poder que tenien.

Sembla que ha nascut en una família noble
i encara que tingui pocs diners, és un bon home.

A més, has vist que la nostra filla no para de mirar-lo?

A Morfina li agrada en Cisquet.

La minyona després d'escoltar això,
es va apropar a en Pere sense cridar l'atenció i li va dir:

Minyona:

- **Schhhh!** Cisquet.
Vine un moment.
He escoltat al Senyor Sever parlar de tu.

La minyona bromeja en Pere. Bromejar és fer un so amb la boca per cridar l'atenció d'una altra persona.

En Pere estava sopant al costat de Morfina.
Es va aixecar de la taula i se'n va anar a parlar amb la minyona que el cridava.

Minyona:

- He escoltat al Senyor Sever parlar de tu.

Cisquet (Pere Saputo):

- Ah, sí? Y què t'ha dit?

Minyona:

- Si vols saber què ha dit el Senyor Sever de tu,
em tindràs que donar alguns diners.

En Pere va treure de la seva bossa dos escuts de plata
i se'ls va donar a la minyona sense que ningú els veiés.

Minyona:

- Sembla que li caus bé al Senyor Sever.
Ha dit que ets un bon home
per casar-te amb la seva filla Morfina.
També ha dit que Morfina no para de mirar-te i li agrades.

Braulio Foz:

- Alguna cosa més que agradar-li!
Morfina estava enamorada d'en Pere!

Després d'escoltar això,
en Pere va tornar al seu lloc somrient i va convidar a ballar a Morfina.
Morfina cada vegada estava més enamorada d'en Pere.

Quan va acabar el ball, els tunos es van acomiadar.

Tuno 3:

- Estimat públic!
Moltes gràcies per la vostra **hospitalitat**.
Acabem aquí la festa d'avui.
Demà ens anirem a les nostres cases.
Sortirem molt d'hora al matí.

L'**hospitalitat** és tractar amb amabilitat a les persones que aculls a casa teva.

Ens anem d'aquest poble tan meravellós
que ens ha fet viure molt bé.

L'endemà, els tunos van matinar
i van marxar del poble en direcció a les seves cases.

Informació d'en Pepenjuanes:

Sieso d'Osca és un poble que està a la Sierra de Guara, a uns 25 quilòmetres d'Osca

Pedra Pertusa actualment es diu Pertusa. És un poble de la comarca de l'Hoya d'Osca pel que passa el riu Alcanadre.

Curiositats del capítol:

[Pàgina web d'informació turística de la Comarca de l'Hoya d'Osca](#), por on passa Pere Saputo i els seus amics de la tuna.

